

ΜΟ.ΔΙ.Π ΠΔΜ

Σύστημα Μεταφοράς και Συσώρευσης
Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)

Οδηγός Υπολογισμού Πιστωτικών Μονάδων

ects³
23
4 20 11

1. Ορισμός, Στόχοι, Κείμενη Νομοθεσία

Η Διαδικασία της Μπολόνια (19/06/1999, Διακήρυξη της Μπολόνια μεταξύ 29 χωρών) είχε ως στόχο τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης μέχρι το 2010, με αύξηση της κινητικότητας και απασχολησιμότητας των Ευρωπαίων αποφοίτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και ταυτόχρονη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης σε παγκόσμια κλίμακα. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων, European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS), είναι ένα σύστημα περιγραφής των προγραμμάτων σπουδών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, με την απόδοση πιστωτικών μονάδων στα στοιχεία που τα συνθέτουν και αφορά τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα των χωρών που υπέγραψαν τη Διαδικασία της Μπολόνια. Το σύστημα αυτό υιοθετήθηκε και ενσωματώθηκε στη νομοθεσία των περισσότερων χωρών. Στην Ελλάδα, η εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων ενσωματώθηκε στο νόμο 3374/2005 και εξειδικεύθηκε με την υπουργική απόφαση Φ5/89656/Β3/ΦΕΚ Β' 1466/13.8.2007.

Οι πιστωτικές μονάδες εκφράζουν το φόρτο εργασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση των στόχων ενός ακαδημαϊκού προγράμματος από κάθε φοιτητή. Σκοπός του ECTS είναι να ενισχύσει και να διευκολύνει τις διαδικασίες ακαδημαϊκής αναγνώρισης μεταξύ των συνεργαζόμενων ιδρυμάτων της Ευρώπης μέσω της χρήσης πραγματικών και γενικά εφαρμόσιμων μηχανισμών. Το ECTS παρέχει έναν κώδικα καλής πρακτικής για την οργάνωση της ακαδημαϊκής αναγνώρισης με την ενίσχυση της διαφάνειας των προγραμμάτων σπουδών και των επιτευγμάτων των φοιτητών. Αυτό καθαυτό το ECTS σε καμία περίπτωση δε ρυθμίζει το περιεχόμενο, τη διάρθρωση ή την ισοτιμία των ακαδημαϊκών προγραμμάτων. Αυτά είναι ζητήματα ποιότητας που πρέπει να καθορίσουν τα ίδια τα πανεπιστήμια για να θέσουν μια ικανοποιητική βάση για τις συμφωνίες συνεργασίας, διμερείς ή πολυμερείς.

Συγκεκριμένα για τα ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα η υπουργική απόφαση Φ5/89656/Β3 / ΦΕΚ Β' 1466 / 13.8.2007 ορίζει:

«Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) οργανώνουν τα προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών τους με βάση το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, ώστε τα προγράμματα σπουδών να μπορούν να περιγραφούν με την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε όλα τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν και να είναι επίσης δυνατή η μεταφορά και συσσώρευση επιτυχών επιδόσεων σε άλλα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στον φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής ή σπουδαστής για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος

σπουδών, ανάλογα με τα εκάστοτε μαθησιακά αποτελέσματα και τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που επιδιώκεται να αποκτηθούν μετά την επιτυχή ολοκλήρωσή του.

Ο φόρτος εργασίας συνίσταται στον χρόνο που υπολογίζεται ότι χρειάζεται να δαπανήσει κατά μέσο όρο ένας φοιτητής ή σπουδαστής για να ολοκληρώσει επιτυχώς όλες τις προγραμματισμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες και να επιτύχει τα μαθησιακά αποτελέσματα που καθορίζονται εκάστοτε επακριβώς για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών, όπως η παρακολούθηση παραδόσεων, φροντιστηριακών ασκήσεων ή εργαστηρίων, η συμμετοχή σε σεμινάρια, η ανεξάρτητη ιδιωτική μελέτη, η προετοιμασία εργασιών, η πρακτική άσκηση, η συμμετοχή σε εξετάσεις, η εκπόνηση πτυχιακής ή διπλωματικής εργασίας κ.λπ.

Μαθησιακά αποτελέσματα είναι το σύνολο των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που οι φοιτητές ή σπουδαστές θα πρέπει να γνωρίζουν, να καταλαβαίνουν ή να είναι σε θέση να κάνουν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση μιας συγκεκριμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας, μακράς ή βραχείας. Τα μαθησιακά αποτελέσματα καθορίζονται εκάστοτε επακριβώς από τους οικείους διδάσκοντες ή υπεύθυνους για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο και δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών και περιγράφονται αναλυτικά στον Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών κάθε Α.Ε.Ι. σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2 και 3 της παρούσας απόφασης.

Οι πιστωτικές μονάδες εκφράζουν τον φόρτο εργασίας που απαιτεί κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών για να επιτευχθούν οι αντικειμενικοί στόχοι ή τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκονται εκάστοτε με κάθε τέτοιο συγκεκριμένο στοιχείο ή δραστηριότητα, σε σχέση με τον συνολικό φόρτο εργασίας που απαιτείται για την επιτυχή ολοκλήρωση ενός (1) ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης.

Οι πιστωτικές μονάδες αποδίδονται σε κάθε μάθημα (παράδοση, σεμινάριο κ.λπ.), πρακτική άσκηση, πτυχιακή ή διπλωματική εργασία και ο,τιδήποτε άλλο είναι απαραίτητο σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών για την επίτευξη των εκάστοτε επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, ανάλογα με το αντικείμενο κάθε προγραμματισμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οι πιστωτικές μονάδες αναγνωρίζονται στους φοιτητές ή σπουδαστές μόνο μετά από επιτυχή εξέταση και αντίστοιχη απόδειξη του βαθμού επιτυχίας των εκάστοτε αντικειμενικών στόχων ή των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιδιώκονται με κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών.

Το ελάχιστο και ανώτατο όριο πιστωτικών μονάδων που μπορούν να αποδοθούν συνολικά σε ένα πρόγραμμα προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών, ανάλογα με τη συνολική διάρκειά του, κατανέμεται μεταξύ των ακαδημαϊκών ετών με βάση τον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου ή του μεταπτυχιακού διπλώματος.

Ο φόρτος εργασίας που απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής ή σπουδαστής κατά τη διάρκεια ενός (1) ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης που περιλαμβάνει κατά

μέσο όρο τριάντα έξι (36) έως σαράντα (40) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας, προετοιμασίας και εξετάσεων, αποτιμάται μεταξύ χιλίων πεντακοσίων (1.500) και χιλίων οκτακοσίων (1.800) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες.

Ο φόρτος εργασίας αποτιμάται ανά εξάμηνο μεταξύ επτακοσίων πενήντα (750) και εννιακοσίων (900) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες, και ανά τρίμηνο μεταξύ πεντακοσίων (500) και εξακοσίων (600) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε είκοσι (20) πιστωτικές μονάδες. Στις περιπτώσεις αυτές μία (1) πιστωτική μονάδα αντιστοιχεί σε είκοσι πέντε (25) έως τριάντα (30) ώρες εργασίας.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις εντατικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, στα οποία ένα (1) ακαδημαϊκό έτος πλήρους φοίτησης περιλαμβάνει κατά μέσο όρο σαράντα έξι (46) έως πενήντα δύο (52) πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας, προετοιμασίας και εξετάσεων χωρίς να προβλέπονται φοιτητικές διακοπές, ο φόρτος εργασίας είναι δυνατόν να αποτιμάται μεταξύ χιλίων οκτακοσίων εβδομήντα πέντε (1.875) και δύο χιλιάδων διακοσίων πενήντα (2.250) ωρών εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν σε εβδομήντα πέντε (75) πιστωτικές μονάδες ανά ακαδημαϊκό έτος. Οι περιπτώσεις αυτές πρέπει να αναφέρονται ειδικά με πλήρη και αναλυτική τεκμηρίωση στον Ενημερωτικό Οδηγό Σπουδών κάθε Α.Ε.Ι. σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2 και 3 της παρούσας απόφασης.

Αρμόδια όργανα για την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο και δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών είναι η Γενική Συνέλευση ή το Συμβούλιο του οικείου Τμήματος του Α.Ε.Ι. σε περίπτωση προγράμματος προπτυχιακών σπουδών και η Γενική Συνέλευση ειδικής σύνθεσης σε περίπτωση προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών. Τα αρμόδια όργανα προβαίνουν στην απόδοση των πιστωτικών μονάδων με ανάλογη αντιστοίχιση του φόρτου εργασίας που εκτιμάται ότι απαιτείται για την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων ή των μαθησιακών αποτελεσμάτων, όπως καθορίζονται εκάστοτε από τους οικείους διδάσκοντες ή υπεύθυνους για καθένα από τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες του προγράμματος σπουδών.

Οι πιστωτικές μονάδες που αποδίδονται σε κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να υπολογίζονται αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο με βάση τις ώρες διδασκαλίας ή παρακολούθησης ή τις διδακτικές μονάδες των μαθημάτων και τον ελάχιστο αριθμό διδακτικών μονάδων που απαιτείται σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών για τη λήψη του πτυχίου ή του μεταπτυχιακού διπλώματος.

Δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνονται σε κανένα πρόγραμμα σπουδών αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες, στα οποία μπορούν να αποδοθούν λιγότερες από δύο (2) πιστωτικές μονάδες.

Τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα των οικείων Τμημάτων των Α.Ε.Ι. έχουν τη γενική ευθύνη για τη διαμόρφωση των προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών τους και την απόδοση πιστωτικών μονάδων σε όλα τα αυτοτελή εκπαιδευτικά συστατικά στοιχεία και δραστηριότητες που τα συνθέτουν. Η

απόδοση των πιστωτικών μονάδων γίνεται σε καθένα από αυτά με βάση την εκτίμηση των διδασκόντων ή υπευθύνων για τον φόρτο εργασίας που απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής ή σπουδαστής για την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων ή των μαθησιακών αποτελεσμάτων που επιδιώκονται εκάστοτε με κάθε τέτοιο συγκεκριμένο στοιχείο ή δραστηριότητα, λαμβανομένου υπόψη του συνολικού φόρτου εργασίας που απαιτείται για την επιτυχή ολοκλήρωση ενός (1) ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης και του ελάχιστου και ανώτατου ορίου πιστωτικών μονάδων που μπορούν να αποδοθούν συνολικά σε ένα πρόγραμμα προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών.

Οι διδάσκοντες ή υπεύθυνοι για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών στο οποίο συμμετέχουν καθορίζουν και περιγράφουν τους αντικειμενικούς στόχους ή τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκεται να αποκτηθούν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση κάθε συγκεκριμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με βάση τους στόχους και τα αποτελέσματα αυτά οι οικείοι διδάσκοντες ή υπεύθυνοι προβαίνουν με ευθύνη τους σε μια κατ' αρχήν εκτίμηση του φόρτου εργασίας που υπολογίζουν θεωρητικά ότι απαιτείται να καταβάλει κατά μέσο όρο ένας φοιτητής ή σπουδαστής για την επίτευξή τους.

Οι οικείοι διδάσκοντες ή υπεύθυνοι προβαίνουν περιοδικά σε τακτικά χρονικά διαστήματα, με τη συμμετοχή των φοιτητών ή σπουδαστών και με κάθε πρόσφορο τρόπο (π.χ. με ερωτηματολόγια, ημερολογιακή καταγραφή του χρόνου μάθησης) σε μια εμπειρική επανεξέταση της αρχικής τους εκτίμησης και σε ενδεχόμενη αναθεώρησή της, αν προκύπτει τεκμηριωμένα ότι ο φόρτος εργασίας που είχε αρχικά υπολογιστεί δεν ανταποκρίνεται σε ρεαλιστικά δεδομένα. Η αναθεώρηση γίνεται με ευθύνη των οικείων διδασκόντων ή υπευθύνων είτε με αναπροσαρμογή του φόρτου εργασίας προς τους αντικειμενικούς στόχους ή τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκονται εκάστοτε με κάθε συγκεκριμένη εκπαιδευτική διαδικασία είτε αντιστρόφως.

Κατά τον υπολογισμό του εκτιμώμενου φόρτου εργασίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι προγραμματισμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες που προβλέπονται για κάθε επιμέρους αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών, σε συνδυασμό με τους επιδιωκόμενους αντικειμενικούς στόχους ή τα μαθησιακά αποτελέσματα και τον χρόνο που χρειάζεται να δαπανήσουν οι φοιτητές ή σπουδαστές για την επιτυχή ολοκλήρωσή τους ανάλογα με το αντικείμενο και το είδος κάθε συγκεκριμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας και τον τρόπο εξέτασης και απόδειξης του βαθμού επιτυχίας των στόχων και αποτελεσμάτων που επιδιώκονται με αυτή. Οι ώρες στις οποίες αποτιμάται ο φόρτος εργασίας πρέπει επίσης να ανταποκρίνονται στις πιστωτικές μονάδες που αποδίδονται σε κάθε αυτοτελές εκπαιδευτικό συστατικό στοιχείο ή δραστηριότητα του προγράμματος σπουδών, σε σχέση με τον συνολικό φόρτο εργασίας που απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής ή σπουδαστής κατά τη διάρκεια ενός (1) ακαδημαϊκού έτους πλήρους φοίτησης».

2. ECTS και Κύκλοι Σπουδών

- Ο πρώτος κύκλος σπουδών τυπικά περιλαμβάνει 180 ή 240 πιστωτικές μονάδες ECTS.
- Ο δεύτερος κύκλος σπουδών τυπικά περιλαμβάνει 90 ή 120 μονάδες. Στο επίπεδο αυτό πρέπει να συγκεντρωθούν κατ' ελάχιστον 60 πιστωτικές μονάδες ECTS.
- Η χρήση του συστήματος ECTS στον τρίτο κύκλο ποικίλλει.

Στον τρίτο κύκλο σπουδών, το σύστημα ECTS εφαρμόζεται λαμβάνοντας υπόψη τον εξειδικευμένο χαρακτήρα των διδακτορικών διπλωμάτων. Σε επίπεδο διδακτορικών σπουδών οι μονάδες ECTS είτε αποδίδονται στο σύνολο του προγράμματος ή σε ορισμένες/όλες τις εκπαιδευτικές ενότητες (π.χ. διδασκόμενα μαθήματα).

3. Απόδοση Πιστωτικών Μονάδων ECTS σε Εκπαιδευτικές Δράσεις των Προγραμμάτων Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

3.1 Απόδοση πιστωτικών μονάδων ECTS σε προπτυχιακά μαθήματα

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα κάθε ακαδημαϊκό εξάμηνο περιλαμβάνει 750 έως 900 ώρες εργασίας που αντιστοιχούν σε 30 πιστωτικές μονάδες ECTS (μέσος όρος 25 έως 30 ώρες ανά ECTS).

Προκύπτει, επομένως, η παρακάτω γενική σχέση υπολογισμού:

Για εξάμηνο με Α αριθμό μαθημάτων: $[(750 \text{ έως } 900) / A]$ ώρες εργασίας/μάθημα.

Συνεπώς, οι διδάσκοντες, με βάση το συνολικό φόρτο, θα πρέπει για κάθε μάθημα να κινηθούν εντός του προαναφερθέντος πλαισίου ωρών και να κατανεύμουν τα ECTS έτσι ώστε το σύνολο των ECTS του εξαμήνου για όλα τα μαθήματα να μην ξεπερνάει τις 30.

3.2 Απόδοση πιστωτικών μονάδων ECTS σε διπλωματική/πτυχιακή εργασία

Σε όσα Τμήματα προβλέπεται διπλωματική ή πτυχιακή εργασία στο πρόγραμμα σπουδών τους, τα ECTS που της αποδίδονται θα είναι αντίστοιχα της διάρκειας και της βαρύτητάς της στο βαθμό πτυχίου ή διπλώματος.

3.3 Απόδοση πιστωτικών μονάδων ECTS σε Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών ακολουθούνται, επίσης, όσα προαναφέρθηκαν.

4. Αναγνώριση Πιστωτικών Μονάδων

Οι πιστωτικές μονάδες που χορηγούνται στο πλαίσιο ενός προγράμματος μπορούν να μεταφερθούν σε άλλο πρόγραμμα, που προσφέρει το ίδιο ή διαφορετικό ίδρυμα. Η μεταφορά αυτή μπορεί να γίνει μόνον εάν το ίδρυμα που χορηγεί τον τίτλο σπουδών αναγνωρίζει τις πιστωτικές μονάδες και τα συνδεδεμένα με αυτές μαθησιακά αποτελέσματα. Τα ιδρύματα-εταίροι πρέπει να συμφωνούν εκ των προτέρων για την αναγνώριση περιόδων σπουδών στο εξωτερικό.

Η μεταφορά και η συσσώρευση πιστωτικών μονάδων διευκολύνονται με τη χρήση των βασικών εγγράφων του ECTS (κατάλογος μαθημάτων, έντυπο αίτησης φοιτητή, συμφωνία μάθησης, πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας), καθώς και με το Παράρτημα Διπλώματος.

Όλες οι πιστωτικές μονάδες που συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια σπουδών στο εξωτερικό ή κατά τη διάρκεια εικονικής κινητικότητας – όπως προβλέπει η Συμφωνία Μάθησης και επιβεβαιώνεται από το Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας – θα πρέπει να μεταφέρονται χωρίς καθυστέρηση και να συνυπολογίζονται στο πτυχίο χωρίς άλλη πρόσθετη εργασία ή αξιολόγηση του φοιτητή.